

1. Obiekt

WILLA FABRYKANTA

2. Czas powstania

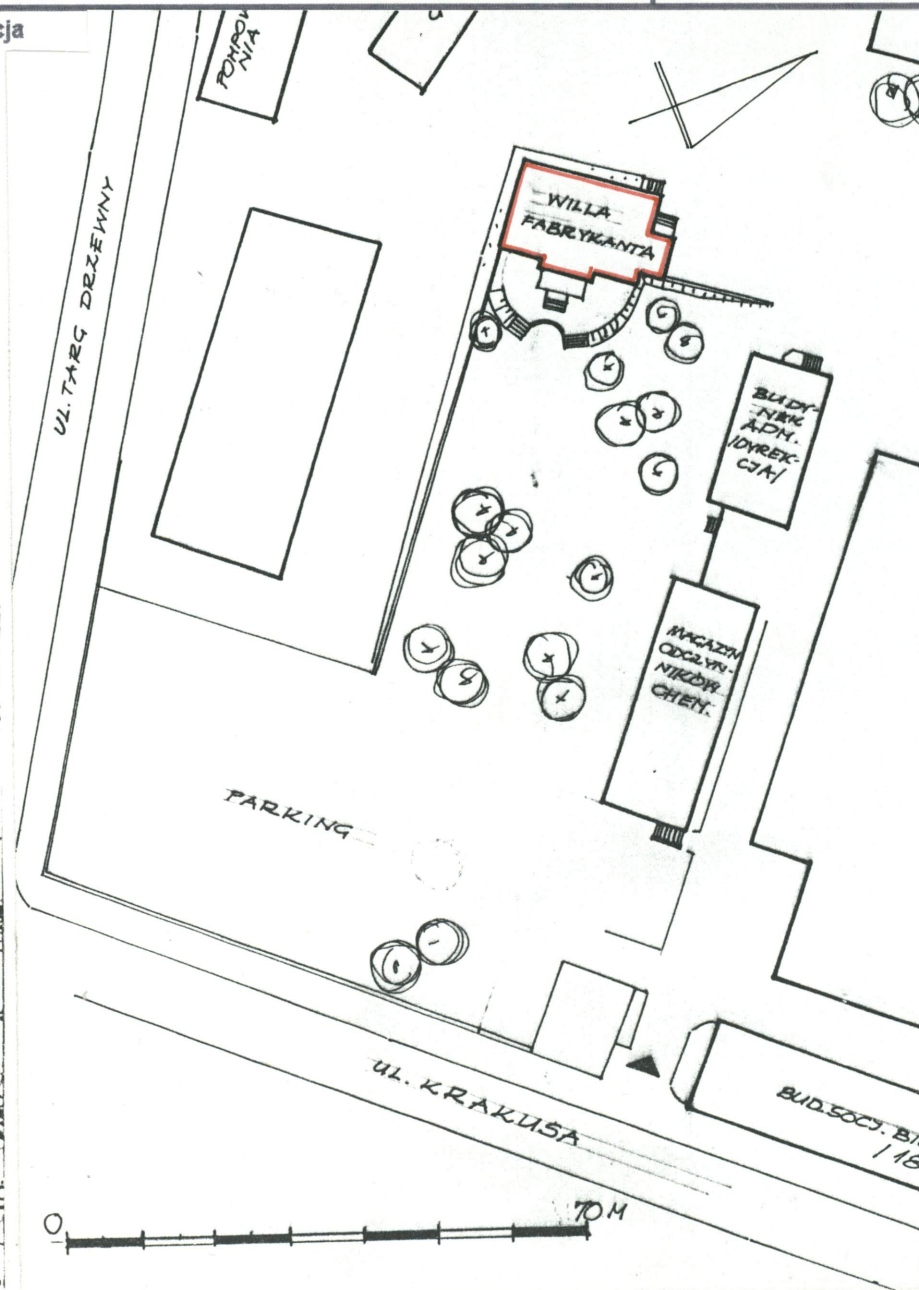
1874

3. Miejscowość

BRZEG

20

11. Widok willi od wsch., neg. 700/724/3; sytuacja, orientacja

4. Adres

Brzeg, ul. Krakusa 3
49 - 300, Brzeg

nr hipoteczny

5. Przynależność administracyjna

województwo opolskie

gmina Brzeg

6. Poprzednie nazwy miejscowości

Brieg do 1945

7. Przynależność administracyjna
przed 1 VI 1975

województwo opolskie

powiat Brzeg

8. Właściciel i jego adres

Garbarnia Brzeg S.A.
Brzeg, ul. Krakusa 3

9. Użytkownik i jego adres

Garbarnia Brzeg S.A.
Brzeg, ul. Krakusa 3

10. Rejestr zabytków

Nr data

12. Autorzy, historia obiektu, określenia stylu

Garbarnię w Brzegu uruchomiono w 1811 roku, jej właścicielem i założycielem był Wilhelm Moll. Od roku 1851 również jego synowie. Największy rozwój zakładu następuje w latach 1855 - 1860. Z tego też czasu pochodzi wiele budynków produkcyjnych, a także willa właściciela na terenie zakładu. Zbudowana zapewne dla jednego z synów właściciela. Rodzinna rezydencja znajdowała się bowiem naprzeciw zakładu, po drugiej stronie ulicy.

Obecny budynek administracyjny wzniesiono w stylu neorenesansowym naśladować formą i detalem podmiejskie renesansowe wille włoskie.

Przetrwiała liczne kataklizmy w zadziwiająco dobrym stanie. Zmiana funkcji zakłóciła nieco rozplanowanie wnętrz jednak zachowało się sporo XIX - wiecznego wystroju oraz - prawie w całości - stolarka okienna i częściowo drzwiowa. W pomieszczeniach parterowych znajdujemy sztukaterię gipsową w postaci gzymsów. Na zewnątrz obramienia okien i drzwi, kolumny werandy (obecnie przeszklonej), tralki tarasu oraz okratowanie drzwi wejściowych.

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, wnętrze, wyposażenie, instalacje)

Zakład garbarski w Brzegu znajduje się we wschodniej części miasta, pomiędzy Odrą a kanałem żeglownym. Willę właściciela garbarni - obecnie budynek administracyjny garbarni usytuowano pośrodku terenu zakładu. Jest to obiekt wolnostojący, południową elewacją zwrócony w stronę ulicy, oddzielony od niej sporym ogrodem - sadem.

Materiał: Konstrukcja tradycyjna. Fundamenty i ściany z cegły ceramicznej, na zaprawie wapiennej. Stropy - nad piwnicą strop odcinkowy, ceglany na dźwigarach stalowych. Wyżej stropy drewniane. Schody zewnętrzne i piwniczne betonowe. Schody między kondygnacjami i strychowe drewniane, policzkowe z drewnianą balustradą. Dach drewniany, kleszczowo - płatwiowy. Pokrycie dachu - blacha stalowa, polakierowana na kolor czerwony. Posadzki i podłogi - w sieni oraz sanitariatach płytki ceramiczne, w pomieszczeniach biurowych wykładzina PCV na podłodze drewnianej. Stolarka okienna drewniana. Okna podwójne, skrzynkowe. W elewacjach bocznych na parterze stolarka nowa, drewniana, zespolona. Weranda oszklona pojedynczo. Drzwi wejściowe drewniane dwuskrzydłowe, przeszklone, z nadświetlem. Drzwi wewnętrzne w większości płycinowe o profilowanych opaskach i nadprożach. Część drzwi parteru nowa.

Rzut prostokątny z ryzalitem na osi od strony południowej i przybudówką wejściową od wschodu. Układ pomieszczeń parteru symetryczny z klatką schodową w narożniku północno - wschodnim. Adaptacje przeprowadzone w latach 50-tych wprowadziły jedynie dodatkowe podziały.

Bryła zwarta. Budynek przykryty dachem dwuspadowym o niewielkim nachyleniu. Część środkowa piętrowa przykryta dachem dwuspadowym o kalenicy prostopadłej do korpusu. Od strony południowej ryzalit werandy, pierwotnie otwartej, obecnie przeszklonej, nad którą znajduje się balkon. Z werandy kamienne schody prowadzą do ogrodu.

Elewacje o klasycznych proporcjach i wystroju. Wysoka podmurówka podkreśla poziom parteru. Okna ujęte w profilowane opaski zwieńczone są poziomymi gzymsami wspartymi na gipsowych wolutach. Ściankę kolankową zdobią plakietki o roślinnym ornamentem. Takie same plakietki występują na fryzie ryzalitu południowego zwieńczonego tympanonem o klasycznych proporcjach. Pośrodku tympanonu znajduje się okrągła plakietka z płaskorzeźbą figuralną. Gzyms wieńczący kostkowy w części środkowej i w elewacjach szczytowych. Elewacje szczytowe zniekształcone w części parterowej przez wprowadzenie nietypowych dla reszty budynku okien.

Wnętrze. We wnętrzach zachowało się sporo detalu architektonicznego o walorach historycznych. W parterze większość pomieszczeń zachowała gipsowe sztukaterie w postaci listków podkreślających sufity. Na piętrze przeszklone drzwi prowadzące z klatki schodowej do dalszych pomieszczeń mają nadświetle zamknięte lukiem - z pozostałościami dekoracji witrażowej. W jednym z pomieszczeń na parterze, będącym pierwotnie prawdopodobnie salonem, zachował się modernistyczny, marmurowy kominek z lat 30 - tych XX wieku. Również w tym pokoju okna, wychodzące na werandę, mają bogato profilowaną stolarkę.

Instalacje - budynek posiada instalację elektryczną, telefoniczną, wodno - kanalizacyjną oraz centralne ogrzewanie z kotłowni własnej.

<p>14. Kubatura</p> <p style="text-align: center;">2900 m³</p>	<p>15. Powierzchnia użytkowa</p> <p style="text-align: center;">690 m²</p>	<p>16. Przeznaczenie pierwotne</p> <p style="text-align: center;">Budynek mieszkalny</p>	<p>17. Użytkowanie obecne</p> <p style="text-align: center;">Budynek administracyjny</p>
<p>18. Prace budowlane i konserwatorskie</p> <p>Prace budowlane do roku 1945 nieudokumentowane. We wrześniu 1945 zaczyna się odbudowa zrujnowanego zakładu a więc i opisywanego budynku, z jednoczesną zmianą funkcji - z mieszkalnej na administracyjną.</p> <p>W latach 1952 - 1953 jednocześnie z innymi inicjatywami inwestycyjnymi przeprowadzono remont budynku, wykonano nowe sanitariaty, oszklono werandę i zmieniono pokrycie dachu.</p> <p>W roku 1979 wykonano projekt adaptacji budynku, według którego miały nastąpić spore zmiany konstrukcyjne i funkcjonalne. Na szczęście dla zabytku udało się zrealizować jedynie fragment dotyczący części zachodniej (nowe okna, drzwi wewnętrzne itp.) Od tego czasu miały miejsce jedynie remonty bieżące i odnowienie elewacji - w roku 1996.</p>		<p>19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)</p> <p>Budynek w bardzo dobrym stanie technicznym. Pomieszczenia piwniczne dosuszone po zalaniu w lipcu 1997r. Dach szczelny, brak spęknięć i zawilgoceń. Drewno konstrukcji dachowej nie zniszczone przez drewnojady.</p> <p>20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie</p> <p>Dawna willa stanowi modelowe i reprezentacyjne dla przełomu XIX/XX w. rozwiązanie architektoniczne domu właściciela zakładu przemysłowego, usytuowanego bezpośrednio przy fabryce.</p> <p>Z uwagi na utrzymanie bryły, praktycznie także planu oraz elewacji i stosunkowo bogatego katalogu wystroju wnętrza z epoki jej budowy i z lat 30-tych XX w. obiekt kwalifikuje się do ochrony prawnej - wpisu do rejestru zabytków.</p> <p>Utrzymać bryłę, plan, elewację. Odbudować założenie ogrodowe.</p> <p>Programy prac remontowych, adaptacyjnych do nowych zadań itp. mogących mieć wpływ na kształt architektury budynku i wnętrza oraz układ przestrzenno-architektoniczny budynku - uzgadniać z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków w Opolu.</p>	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

- Projekt rozbudowy i modernizacji budynku, wykonany w roku 1979, w: archiwum zakładu.
- Karta Informacyjna zabytku wykonana przez dr Stanisława Januszeńskiego w marcu 1995 r., w: zbiory WKZ Opole

22. Bibliografia

- Historyczny zarys powstania i rozwoju zakładu garbarskiego w Brzegu 1945 - 1985, Brzeg, wrzesień 1985

23. Źródła ikonograficzne i fotograficzne (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)**24. Uwagi różne****25. Opracował Program komputerowy karty - Word for Windows - © BSiDZT S. Januszeński**

tekst mgr inż. arch. Anna Broniewska 20 wrzesień 1997 r.

plany, rysunki mgr inż. arch. Anna Broniewska 20 wrzesień 1997 r.

zdjęcia fotogr. mgr inż. arch. Anna Broniewska 20 wrzesień 1997 r.

miejsce przechowywania negatywów BSiDZT S. Januszeński

KARTA PO WYPEŁNIENIU PODLEGA OCHRONIE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW PRAWA AUTORSKIEGO !

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)**27. Załączniki**

Nr 1/2 - dokumentacja fotograficzna

Nr 3 - dokumentacja fotograficzna i rysunkowa

1. Miejscowość

BRZEG

2. Obiekt

WILLA FABRYKANTA

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

Dokumentacja fotograficzna - verte

1. Elewacja pld., neg. 700/723/5

2. Elewacja pln., neg. 700/724/3

3. Fragment elewacji wsch, neg. 700/723/6

Wkładkę założył: mgr inż. arch. Anna Broniewska 20 wrzesień 1997 r.

Miejsce przechowywania negatywów: BSIDZT S. Januszewski

4. Fragment klatki schodowej, neg. 700/758/4

5. Głowica kolumny werandy, neg. 700/723/1

6. Drzwi wejściowe do budynku, neg. 700/723/3

1. Miejscowość

B R Z E G

2. Obiekt

WILLA FABRYKANTA

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

Dokumentacja fotograficzna - verte

1. Sztukateria sufitu jednego z pokoi parteru, neg. 700/757/5

2. Kominek, neg. 700/757/6

3. Drzwi w dawnym salonie, neg. 700/757/4

Wkładkę założył: mgr inż. arch. Anna Broniewska 20 wrzesień 1997 r.

Miejsce przechowywania negatywów: BSIDZT S. Januszewski

4. Drzwi z nadświetłem na piętrze, neg. 700/758/3

5. Schody na strych, neg. 700/758/2

6. Schody na piętro, neg. 700/758/1

1. Miejscowość

BRZEG

2. Obiekt

WILLA FABRYKANTA

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

Dokumentacja fotograficzna i rysunkowa: rzut parteru

1. Widok ogólny willi od zach., neg. 700/724/1

Wkładkę założył: mgr inż. arch. Anna Broniewska 20 wrzesień 1997 r

Miejsce przechowywania negatywów: BSiDZT S. Januszewski

